

VAD. INNEBÄR EN SPRÅKMEDVETEN SMÅBARNSPEDAGOGIK?

Ann-Christin Furu

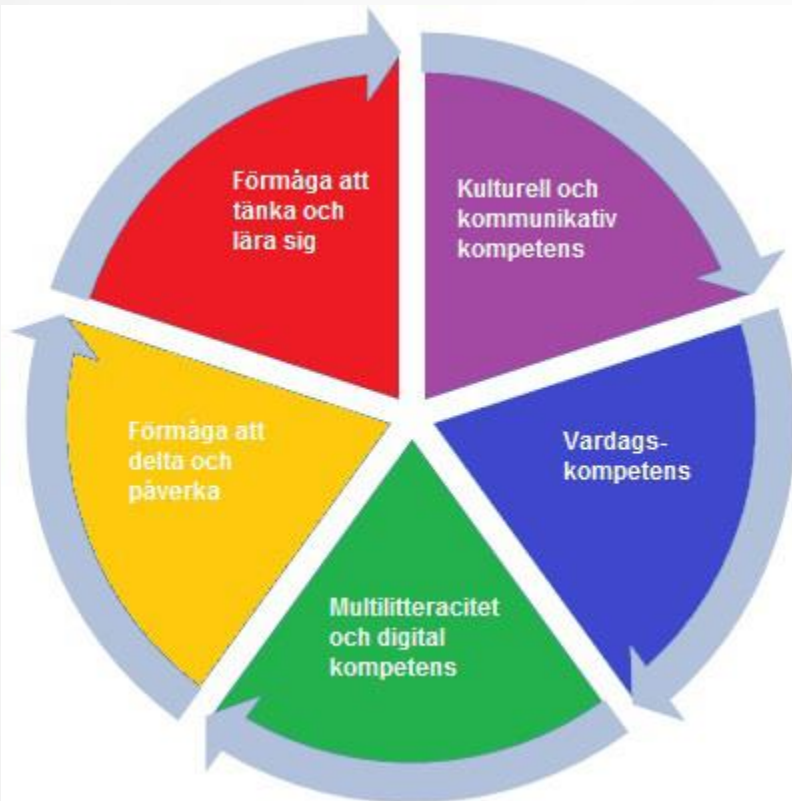
PeD, universitetslektor, leg talterapeut
Studieinriktningen för lärare inom småbarnspedagogik

1. VARFÖR ÄR DETTA VIKTIGT?

GRUNDERNA FÖR LANEN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK (2016)

Riktlinjerna för verksamhetskulturen:

- Lärande gemenskap
- Lek och kommunikation
- Delaktighet, likabehandling och jämställdhet
- Kulturell mångfald och språkmedvetenhet
- Välbefinnande, trygghet och hållbar livsstil

”I en språkmedveten småbarnspedagogik är man **medveten** om att språken är närvarande – hela tiden och överallt. Personalen **förstår språkets centrala betydelse** för barnens utveckling och lärande, för kommunikation och samarbete samt för identitetsskapande och delaktighet i samhället. Att **synliggöra** flerspråkigheten stödjer barnens utveckling i en kulturellt mångskiftande värld. Alla i personalen ska vara medvetna om att de är **språkliga modeller** för barnen och de ska fästa uppmärksamhet vid sitt eget språkbruk. Personalen ska **uppmuntra barnen att använda språk på ett mångsidigt sätt**. Barnens språkliga färdigheter ska **beaktas** och de ska ges tid och möjligheter att uttrycka sig i **språkligt varierande situationer.**”

(s. 30-31)

NÅGRA FORSKNINGSRÖN

- Barnets språkutveckling är som mest intensiv före skolåldern (Saxton, 2017)
- Barn i riskzonen för sen/avvikande språkutveckling kan och bör identifieras tidigt (Bleses, Jensen, Höjen & Dale, 2018)
- Framväxande litteracitet – emergent literacy – bygger på barnets kontakt med en mångfald av symboler (Norling, 2015)
- Den tidiga språkutvecklingen är kopplad till senare läs- och skrivutveckling samt akademiska prestationer (Pelatti, Piasta, Justice & O'Connell, 2014)
- Kontakt med print vid 4 år påverkar läsning, stavning och förståelse positivt vid 6 år (Piasta, Justice, McGinty & Kaderavek, 2012)

2. HUR KAN EN SPRÅKMEDVETEN PEDAGOGIK SE UT?

RIKLIGA SPRÅKLIGA ERBJUDANDEN

- Fysisk lärmiljö
 - Inredning (läshörna, ”teaterscen”, läsfåtöljer, lugna rum)
 - Redskap: leksaker, teatergarderob, spel och böcker...
 - Ljudmiljö som tillåter lyssnande, samtal, läsning – koncentration
- Psykisk lärmiljö
 - Närhet, värme, intresse, glädje, trygghet
 - Personalen visar explicit tilltro till barnets förmåga
 - Balans mellan bekräftelse och utmaning

...

- Social lärmiljö
 - Personalens verbala och icke-verbala kommunikativa förhållningssätt är språkmedvetet
 - Utrymme för barn och vuxna att verbalisera tankar och känslor
 - Rutiner som rymmer dialogisk läsning, berättaraktiviteter, konstnärliga uttrycksformer och andra språkrelaterade aktiviteter
 - Situationer som ger nya impulser för utveckling av ordförrådet: utflykter av olika slag – bibliotek, teater, konstutställningar, arbetsplatser...

3. VAD FÖRUTSÄTTER DEN HÄR PEDAGOGIKEN?

PROFESSIONALISM HOS PERSONALEN

- Grundläggande kunskaper om barns språkliga utveckling
 - Enspråkig & flerspråkig språkutveckling
 - Typisk & atypisk språkutveckling
- Kunskap om utvecklingen av litteracitet före skolåldern (emergent literacy)
- Kunskap och medvetenhet omsatt i vardagen
 - Närvarande ögon & öron som fångar upp, bekräftar och utmanar barns kommunikativa initiativ
 - Personalen fungerar som modeller – standardsvenska, rikt språk
 - Välkomnande av många olika språk och kulturer i verksamheten

...

- Fungerande rutiner för det kollegiala pedagogiska arbetet
 - Kollegial reflektion: forskningsrön/litteratur/metoder/material och vardagssituationer diskuteras kontinuerligt i arbetsteamet
 - Pedagogisk dokumentation för att fånga upp, studera och utveckla de språkliga aktiviteterna, t.ex. videoobservationer av eget arbete
 - Hur gör vi barnen delaktiga?
 - Hur talar vi med barnen? Öppna och slutna mönster.
 - Hur uppmuntrar vi lyssnande och förståelse?
 - Hur berikar vi ordförråd och grammatik?
- Kontinuerlig samverkan med vårdnadshavare, bibliotekarier, kulturarbetare etc.

REFERENSER

Bleses, D., Jensen, P., Højen, A. & Dale, P.S. (2018) An educator-administered measure of language development in young children. *Infant behavior and Development*, 52, 104-113.

Norling, M. (2015) *Förskolan – en arena för social språkmiljö och språkliga processer*. Mälardalen University Press Dissertations No 173. Västerås: Mälardalens högskola.

Pelatti, Piasta, Justice & O'Connell (2014) Language- and literacy-learning opportunities in early childhood classrooms: Children's typical experiences and within-classroom variability. *Early Childhood Research Quarterly*, 29, 445-456.

Piasta, B., Justice, L.M., McGinty, A.S. & Kaderavek, J.N. (2012) Increasing young children's contact with print during shared reading: Longitudinal effects on literacy achievement. *Child Development*, 83 (3) 810-820.

Saxton (2017) *Child language. Aquisition and development*. London: SAGE.